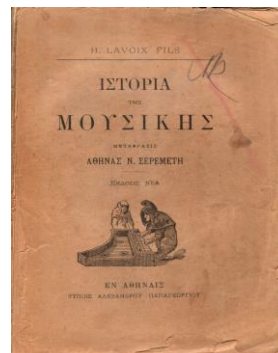

Ιστορίες της Δυτικής Μουσικής στην ελληνική γλώσσα.

Σχολιασμένη Βιβλιογραφία από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης - Χρονολογικός Κατάλογος

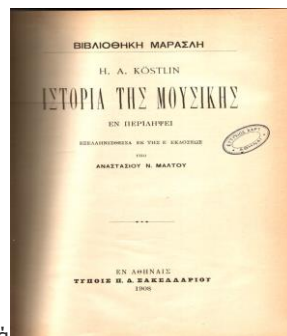
▣ Lavoix, Henri. Ιστορία της Μουσικής. Μετάφρ. Αθηνά Ν. Σερεμέτη. Εν Αθήναις: Τύποις Αλέξανδρου Παπαγεωργίου.

Ανήκει στη συλλογή σπάνιων τίτλων της Βιβλιοθήκης και περιήλθε στην κατοχή της από τη δωρεά της βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρας Τριάντη. Ελλείπει χρονολογίων έκδοσης και μετάφρασης, και σύμφωνα με τα συμφραζόμενα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το πόνημα αυτό είναι γραμμένο στα χρόνια ανάμεσα στα 1883 (τελευταία χρονολογία που αναφέρεται) και στα 1897 (θάνατος του συγγραφέα) και μεταφρασμένο λίγα χρόνια αργότερα. Την αυξημένη ιστορική αξία της έκδοσης επιτείνει και η συνημμένη στις πρώτες σελίδες του βιβλίου αλληλογραφία μεταξύ του συγγραφέως -και φιλέλληνα όπως αποδεικνύεται- Henri Lavoix (1846-1897) και της μεταφράστριάς του στα ελληνικά, pianίστας και μουσικολόγου Αθηνάς Σερεμέτη, που πραγματοποιήθηκε με αφορμή την άδεια για τη μετάφραση του έργου. Χρονολογικά καλύπτεται -σε άπταιστη καθαρεύουσα πάντα- η ιστορία της δυτικής μουσικής μέχρι τον Βάγκνερ.

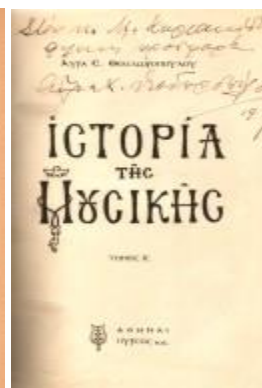
▣ Köstlin, Heinrich Adolf. Ιστορία της μουσικής εν περιλήψει. Μετάφρ. Αναστάσιος Μάλτος. Αθήνα: Τύποις Π.Δ. Σακελλαρίου, 1908.

Μετάφραση του Αναστάσιου Ν. Μάλτου από το Geschichte der Musik im Umriss (5η έκδοση, 1899) που συνέγραψε ο Heinrich Köstlin (1846-1907) με την αρωγή των Karl Schmidt και Wilibald Nagel. Με χρονολογία έκδοσης το 1908 (να σημειωθεί ότι η πρώτη έκδοση χρονολογείται στα 1874), ανήκει στη συλλογή σπάνιων τίτλων της Βιβλιοθήκης, και αυτός ουσιαστικά είναι ο μόνος ιδιαίτερος λόγος μνείας της έκδοσης. Χρονολογικά καλύπτει την ιστορία της μουσικής από την αρχαιότητα μέχρι και το τέλος του 19ου αιώνα, όπου νεότερη ή ακόμα και σύγχρονη λογίζεται η μετά τον θάνατο του Μπετόβεν περίοδος. Τον αναγνώστη θα ξενίσει η χρήση της καθαρεύουσας και η χρησιμοποίηση εξελληνισμένων ονομάτων γνωστών συνθετών, όπως π.χ. Μποκερίνης, Χερουμπίνης.

▣ Θεοδωροπούλου, Αύρα. Ιστορία της Μουσικής. Αθήνα: Ελληνικόν Ωδείον Α.Ε., [1924].

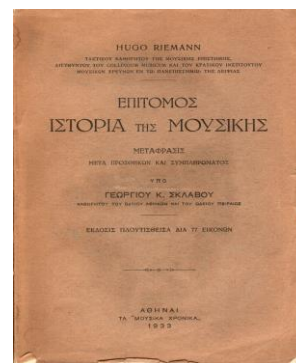
Η Αύρα Θεοδωροπούλου (1880-1963) υπήρξε διακεκριμένη προσωπικότητα της ελληνικής μουσικής, προσφέροντας τις υπηρεσίες της ως μουσικός, παιδαγωγός και μουσικολόγος. Υπήρξε πολυγραφότατη, με σημαντικές μονογραφίες αλλά και αρθρογραφία σε σημαντικά περιοδικά της εποχής. Η δίτομη ιστορία της μουσικής που συνέγραψε είναι ουσιαστικά η πρώτη χρονολογικά επιστημονική προσέγγιση της ιστορίας της δυτικής μουσικής από έλληνα συγγραφέα, γραμμένη μάλιστα από γυναίκα. Ο πρώτος τόμος, που έχει περιέλθει στη Βιβλιοθήκη από τη δωρεά της Αλ. Τριάντη, εκδόθηκε το 1924 από το ελληνικό Ωδείο (συνιδρύτρια του οποίου υπήρξε

η συγγραφέας) και καλύπτει την ιστορία της δυτικής μουσικής από τις απαρχές της μέχρι και τον Μπετόβεν. Χαρακτηριστική είναι η επιστολή του υπουργού των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαιδεύσεως Κ. Σπυρίδη προς τους διευθυντές του Ωδείου Αθηνών, του Ελληνικού Ωδείου και του Ωδείου Θεσσαλονίκης που φιλοξενείται στις πρώτες σελίδες της έκδοσης και την συστήνει ως απαραίτητο συμπλήρωμα της "μουσικής μορφώσεως (...) της σπουδάζουσας νεολαίας". Η έκδοση του δεύτερου τόμου (το αντίτυπο της Βιβλιοθήκης φέρει ιδιόχειρη αφιέρωση της συγγραφέως), λόγω των ιστορικών ανακατατάξεων της περιόδου καθυστέρησε αρκετά (σίγουρα μετά το 1936), και μάλιστα εκδόθηκε από τον Πυρσό, αφού πλέον η Θεοδωροπούλου είχε αποχωρήσει από το Ελληνικό Ωδείο. Συνεπακόλουθα ο τόμος καλύπτει την ιστορία της μουσικής μέχρι και τις τέσσερις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα, ενώ παράλληλα περιέχει και πληροφορίες για την νεώτερη ελληνική μουσική.

▣ Riemann, Hugo, 1849-1919. Επίτομος ιστορία της μουσικής. Μετάφρ. μετά προσθηκών και συμπληρώματος υπό Γεωργίου Κ. Σκλάβου. Αθήναι: Μουσικά Χρονικά, 1933.

Η μετάφραση στα ελληνικά του γνωστού -ιστορικού πια- έργου του Hugo Riemann (1849-1919) *Kleines Handbuch der Musikgeschichte mit Periodisierung nach Stilprinzipien und Formen* από τον Γεώργιο Σκλάβο (1886-1976), αξιόλογο συνθέτη και καθηγητή του Ωδείου Αθηνών. Ο Σκλάβος μάλιστα, ενώ το πρωτότυπο κείμενο του Riemann φτάνει μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα, παραθέτει ένα συμπλήρωμα με τις "σύγχρονες τάσεις" της μουσικής, και με μια σύντομη αναφορά και στη νεώτερη μουσική στην Ελλάδα. Η θεματολογία ακολουθεί τη συστηματική οργάνωση, αφού το πρώτο μέρος αποτελεί η ιστορία των μουσικών οργάνων, των μουσικών συστημάτων και της μουσικής γραφής και το δεύτερο μέρος η ιστορία των μουσικών μορφών. Ανήκει στη συλλογή σπάνιων τίτλων της Βιβλιοθήκης και περιήλθε στην κατοχή της από τη δωρεά της βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρας Τριάντη. Η έκδοση, σύμφωνα με την σχετική αναφορά στο εξώφυλλο είναι "πλουτισθείσα δια 77 εικόνων".

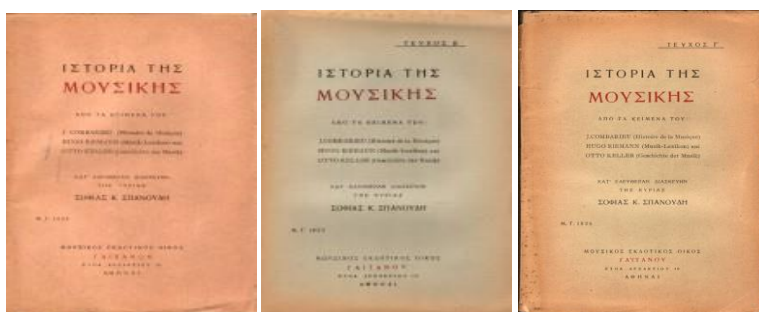

▣ Δάσιος, Λουκάς. Επίτομος ιστορία της μουσικής: από των αρχαιολόγων χρόνων μέχρι σήμερα. Εν Αθήναις: Τύποις Νομικής, Π.Α. Βεργιανίτη, 1934.

Παρόλο το συνοπτικό χαρακτήρα της έκδοσης, η οποία μόλις αγγίζει τις 67 σελίδες, το βιβλίο ανήκει στη συλλογή σπάνιων τίτλων της Βιβλιοθήκης, λόγω της ιστορικής σημασίας του, αφού είναι μια από τις πρώτες χρονολογικά ιστορίες δυτικής μουσικής γραμμένη από Έλληνα συγγραφέα. Χρονολογικά καλύπτεται η περίοδος μέχρι και τον Βάγκνερ. Υφολογικά, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε την γλαφυρότητα της διήγησης που σε συνδυασμό με την χρήση της καθαρεύουσας και την ταυτόχρονη απουσία κάθε επιστημονικότητας, δίνει έναν ιδιαίτερο γραφικό χαρακτήρα στο ανάγνωσμα. Ήδη από τον πρόλογο, ο Δάσιος απευθύνεται αποκλειστικά στους φιλόμους αναγνώστες αποκλείοντας εκ προοιμίου κάθε διδακτική ή επιστημονική χρήση.

▣ Σπανούδη, Σοφία. Ιστορία της μουσικής: από τα κείμενα του J.Combarieu, Hugo Riemann και Otto Keller. Αθήνα: Γαϊτάνος, 1940.

Η Σοφία Σπανούδη (1878-1952) υπήρξε πρωτοπόρος της πνευματικής -και ιδιαίτερα της μουσικής- ζωής της Ελλάδας, με παράλληλη δράση ως μουσικός, μεταφράστρια και μουσικοκριτικός. Το παρόν

τρίτομο πόνημά της είναι μια ιστορία της δυτικής μουσικής συντεθειμένη από τα κείμενα των Jules Combarieu, Hugo Riemann και Otto Keller σε ελεύθερη διασκευή της Σπανούδη. Δεδομένης της μουσικολογικής επιμέλειας που έγινε από την μεταφράστρια, αλλά ακόμα και της πρωτότυπης συγγραφής του κατατοπιστικότατου παραρτήματος σχετικά με την ελληνική μουσική στα νεώτερα χρόνια, το βιβλίο θα μπορούσε να καταστεί ως μία από τις πρώτες ολοκληρωμένες επιστημονικές προσεγγίσεις της μουσικής ιστοριογραφίας, γραμμένης από έλληνα συγγραφέα.

▣ **Dufourcq, Norbert. Επίτομη ιστορία της μουσικής στην Ευρώπη. Μετάφρ. Σπύρος Σκιαδαρέσης. Αθήνα: Μουσικός εκδοτικός οίκος Melody, c1947.**

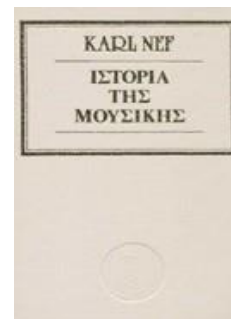
Η ελληνική μετάφραση του έργου του Norbert Dufourcq (1904-1990), καθηγητή του Conservatoire National de Paris, *Petite histoire de la musique en Europe* (1942). Ο Σπύρος Σκιαδαρέσης (1904-1967) που υπογράφει τη μετάφραση υπήρξε διακεκριμένος μουσικός, μουσικολόγος και λογοτέχνης και άφησε πίσω του πλούσιο συγγραφικό και μεταφραστικό έργο. Η θεματολογία καλύπτει χρονικά την ιστορία της μουσικής από τις απαρχές της μέχρι και τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα, ενώ ο Σκιαδαρέσης έχει ενσωματώσει και μια πολύ σύντομη προσθήκη σχετικά με την ελληνική μουσική σχολή στα νεώτερα χρόνια. Το αντίτυπο της βιβλιοθήκης προήλθε από τη δωρεά του αρχείου του Γεώργιου Πονηρίδη και φέρει ιδιόχειρη αφιέρωση του μεταφραστή στον συνθέτη.

▣ **Nef, Karl. Ιστορία της μουσικής. Μετάφρ. Φοίβος Ανωγειανάκης. Αθήνα: Απόλλων, 1960.**

REFA 780.9 .N36 .a72 1985

Μέχρι και τη δεκαετία του '80 το βιβλίο αυτό αποτελούσε το σημαντικότερο εγχειρίδιο της ιστορίας της μουσικής στα ελληνικά. Πρόκειται για τη μετάφραση στα ελληνικά του βιβλίου του Karl Nef (1873-1935) *Einfuehrung in die Musikgeschichte*, που γράφτηκε για πρώτη φορά το 1910, ακολούθησαν όμως δύο ουσιαστικές εκδόσεις του το 1930 και το 1945. Σε αυτήν την τελευταία έκδοση, όπως και στη γαλλική έκδοση του 1948, βασίστηκε για την ελληνική μετάφραση ο μουσικολόγος Φοίβος Ανωγειανάκης (1915-2003), που ανάμεσα στις άλλες σημαντικότερες δραστηριότητές του περισσότερο έμεινε στη μνήμη μας με τη δωρεά της συλλογής του με τα λαϊκά μουσικά όργανα, που οδήγησε στην ίδρυση του Μουσείου Ελληνικών Λαϊκών Οργάνων. Ο Ανωγειανάκης πρόσθεσε ωστόσο και ορισμένα κεφάλαια για θέματα για τα οποία ο Nef είτε δεν πραγματεύεται είτε ασχολήθηκε πολύ λίγο: Πρωτόγονη μουσική, Βυζαντινή μουσική, Λειτουργικό δράμα, Μουσικά όργανα στο Μεσαίωνα και την Αναγέννηση, Οι σύγχρονες μουσικές τάσεις και Η μουσική στη νεώτερη Ελλάδα. Το βιβλίο εκδόθηκε με τον πρόλογο του Μανώλη Καλομοίρη και χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον (και συχνά κατ' αποκλειστικότητα) στην ωδειακή εκπαίδευση της χώρας. Παρόλο που σήμερα η ιστορία αυτή φαίνεται παρωχημένη, θα πρέπει ωστόσο να της αναγνωρίσουμε την ευρύτητα του περιεχομένου, τον άρτιο συσχετισμό μεθοδολογικού-επιστημονικού προβληματισμού και την συνέπεια στην βιβλιογραφική της τεκμηρίωση.

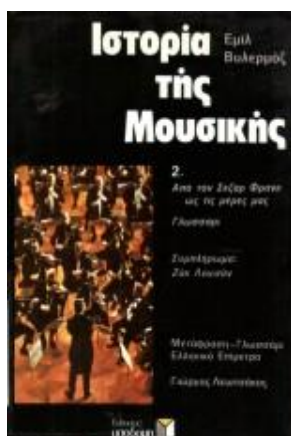

▣ **Vuillermoz, Emile. Ιστορία της μουσικής. Μετάφρ. Γιώργος Λεωτσάκος. Αθήνα: Εκδόσεις Υποδομή, 1979-1980.**

REF 780.9 .V9895 .Λ68 1979

Πρόκειται για την κλασική μετάφραση του βιβλίου του Emile Vuillermoz (1879-1960) "Histoire de la musique", βασισμένη στην τελευταία γαλλική έκδοση (1976).

Συμπεριλαμβάνει δύο συμπληρωματικά κεφάλαια (σχετικά με τη μουσική του 20ού αιώνα) γραμμένα από τον Ζακ Λονσάν και είναι συμπληρωμένη με επίμετρο για την ελληνική μουσική και γλωσσάρι, προσθήκες και σχόλια του Γιώργου Λεωτσάκου, ο οποίος είναι και ο μεταφραστής. Σχεδόν τριάντα χρόνια τώρα το βιβλίο αυτό έχει χρησιμοποιηθεί ως διδακτικό εγχειρίδιο στα ωδεία της χώρας. Η έκδοση είναι δίτομη, όπου ο πρώτος τόμος ξεκινά από την αρχαιότητα και φτάνει μέχρι τον Σέζαρ Φρανκ, ενώ ο δεύτερος καλύπτει την ιστορία της μουσικής μέχρι τη δεκαετία του 1970.

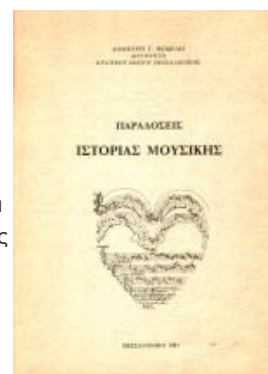
▣ **Κανελλοπούλου-Ντινοδήμου, Όλγα. Έντεχνη Ευρωπαϊκή Μουσική: εποχές και μουσουργοί. Αθήνα: [χ.ο.], 1980.**

Πρόκειται για μια ιδιωτική έκδοση της συγγραφέως του βιβλίου Όλγας Κανελλοπούλου-Ντινοδήμου, η οποία συνειδητά απευθύνεται στο ευρύ κοινό. Επιδίωξη της συγγραφέως, όπως διαβάζουμε στην εισαγωγή του βιβλίου, είναι να δώσει με δικό της τρόπο "να καταλάβει το ευρύ κοινό τη δύναμη που προσφέρει η σοβαρή μουσική (...) να μάθουν ακόμη να ξεχωρίζουν το κάθε μουσικό κομμάτι σε ποια εποχή ανήκει". Έναυσμα για τη συγγραφή του βιβλίου υπήρξε το γεγονός ότι στη δεκαετία του '70 τα συγγράμματα για την ιστορία της δυτικής μουσικής ήταν είτε γραμμένα στην καθαρεύουσα, είτε πιο εξειδικευμένες εκδόσεις. Το προσωπικό πάθος της συγγραφέως για τη μουσική την οδήγησε στην συγγραφή ενός γλαφυρού αναγνώσματος, απαλλαγμένου από κάθε επιστημονικότητα με στόχο να ξεναγήσει τον φιλόμουσο αναγνώστη σε μια περιήγηση στον κόσμο της μουσικής.

▣ **Θέμελης, Δημήτρης. Παραδόσεις ιστορίας μουσικής. Θεσσαλονίκη: [χ.ο.], 1981.**

Παρόλο που αυτό το βιβλίο είναι μια ιδιωτική έκδοση και μάλιστα δεν φέρει τον ακριβή και αδιαμφισβήτητο τίτλο "Ιστορία της μουσικής", αποφασίσαμε να το εντάξουμε σε αυτήν την βιβλιογραφία λόγω της επιστημονικότητας και της θεματολογικής ευρύτητας που το διακρίνει. Ο συγγραφέας του Δημήτρης Θέμελης, μουσικολόγος και ομότιμος καθηγητής σήμερα στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, συγκέντρωσε τα κείμενα που συνιστούν τον κορμό της έκδοσης από τις παραδόσεις του στο μάθημα της ιστορίας της μουσικής στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης, όπου διετέλεσε διευθυντής. Στην ουσία πρόκειται για ένα αξιόλογο εγχειρίδιο ωδειακής διδασκαλίας.

▣ Παπαδόπουλος, Γιάννης. Συνοπτική ιστορία της μουσικής: μια προσέγγιση στην τέχνη των ήχων από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας. Αθήνα: Νάκας, c1992.

REF 780.9 .n29 1992

Η ιστορία που συνέγραψαν ο Γιάννης και η Ανθούλα Παπαδοπούλου, γνωστοί για την πλούσια παραγωγή τους σε εκπαιδευτικά βιβλία, απευθύνεται ως επί το πλείστον σε μαθητές σχολείων και σπουδαστές ωδείων. Παρά όμως το γλαφυρό και συνοπτικό ύφος που διακρίνει τα κείμενα, η θεματολογία είναι αρκετά ευρεία, αφού καλύπτει την ιστορία της ευρωπαϊκής μουσικής από την αρχαία εποχή μέχρι τον 20ό αιώνα, ενώ παράλληλα προσφέρει και 30 σελίδες σχετικά με την ελληνική μουσική με αναφορές και στη σύγχρονη εποχή. Το βιβλίο προτείνεται για μια περιεκτική ενημέρωση του αναγνωστικού κοινού σχετικά με την ιστορία της μουσικής.

▣ Headington, Christopher. Ιστορία της δυτικής μουσικής: από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας. Μετάφρ. Μάρκος Δραγούμης. Αθήνα: Gutenberg, 1994.

REF 780.9 .H435 .δ825 1994

Πρόκειται για την πρώτη μεταφρασμένη στα ελληνικά από τα αγγλικά ιστορία της δυτικής μουσικής. Γραμμένη στη δεκαετία του '70 από τον μουσικό και μουσικολόγο Christopher Headington (1930-1996) συγκαταλέγεται ανάμεσα στις καλύτερες της εποχής της, ειδικά για την αντικειμενικότητα που τη διακρίνει. Έχει επίσης το πλεονέκτημα ότι λόγω της συνοπτικότητάς της έχει χρησιμεύσει την τελευταία δεκαετία ως ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία διδασκαλίας για τα Ωδεία της χώρας μας. Τη μετάφραση υπογράφει ο μουσικολόγος και προϊστάμενος του Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών Μάρκος Δραγούμης σε συνεργασία με την καθηγήτρια του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών Καίτη Ρωμανού. Οι υπότιτλοι της δίτομης αυτή έκδοσης είναι, για τον μεν πρώτο τόμο "Από την αρχαιότητα μέχρι τον Beethoven" και για τον δε δεύτερο "Από τον γερμανικό ρομαντισμό κι εφεξής".

▣ Michels, Ulrich. 'Ατλας της μουσικής. Μετάφρ. Ινστιτούτο Έρευνας Μουσικής & Ακουστικής. Αθήνα: Φ. Νάκας, 1994-1995.

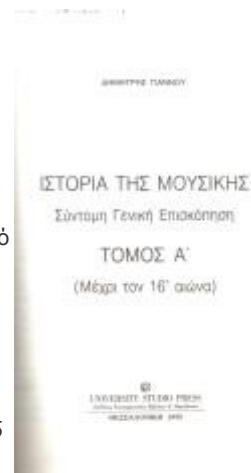
REF 780.9 .M64 .i5 1994

Πρόκειται για την αξιόλογη μετάφραση στα ελληνικά του σύγχρονου και έγκυρου έργου του γερμανού καθηγητή μουσικολογίας στην Καρλσρούη Ulrich Michels (1938-) Atlas zur Musik. Παρόλο που το ένα τέταρτο περίπου του έργου δεν είναι ιστορικό (γεγονός που παραβαίνει τις συνθήκες αυτής της βιβλιογραφίας), η απουσία του από αυτόν τον κατάλογο θα αποτελούσε παράλειψη, λόγω της αδιαμφισβήτητης επιστημονικής αλλά και χρηστικής του αξίας. Στη μετάφραση (όπου τη μεταφραστική επιμέλεια έχει ο Κώστας Μόσχος και τη μουσικολογική επιμέλεια ο Παναγιώτης Αδάμ, ο Κώστας Μόσχος και ο Παναγιώτης Βλαγκόπουλος) και η οποία πραγματοποιήθηκε με ευθύνη του Ινστιτούτου Έρευνας Μουσικής & Ακουστικής, συνεργάστηκαν και οι: Michel Bichsel, Ανάργυρος Δενιόζος, Katrin Zenz, Andrea Losacker, Σπύρος Μάζης, Παναγιώτης Μαστέλλος, Ιωσήφ Παπαδάτος, Σπύρος Φάρος και Μιρέλλα Φιδετζή. Οι δύο τόμοι της έκδοσης φέρουν τους τίτλους "Συστηματικό μέρος. Ακουστική, φυσιολογία, οργανολογία, μουσική θεωρία, είδη και μορφές, σημειογραφία · Ιστορικό μέρος. Από τους προϊστορικούς χρόνους έως την Αναγέννηση" και "Ιστορικό μέρος. Από το Μπαρόκ έως σήμερα".

▣ **Γιάννου, Δημήτρης. Ιστορία της μουσικής : σύντομη γενική επισκόπηση. τ. Α. Μέχρι τον 16ο αιώνα. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 1995.**
REF 780.9 .γ49 1995 τ. 1

Ο μουσικολόγος και καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Δημήτρης Γιάννου σκοπό έχει με αυτόν τον τόμο να συμπληρώσει το κενό της σχετικής ελληνικής βιβλιογραφίας ως προς τα βιβλία ιστορίας που στόχο έχουν την βασική κατάρτιση σπουδαστών μουσικολογίας και δεν αποβλέπουν απλά στην ικανοποίηση ενός ευρύτερου κοινού φιλόμουσων. Σύμφωνα με τον πρόλογο του βιβλίου, την σημαντικότερη θέση σε αυτήν ακριβώς τη βιβλιογραφική κατηγορία κατείχε (τουλάχιστον μέχρι το 1995 που εκδόθηκε το παρόν βιβλίο) το σύγγραμμα του Karl Neff (βλ. παρακάτω), γραμμένο ήδη από το 1945, γεγονός που από μόνο του δικαιολογεί την ανάγκη για μια νεώτερη επιστημονική προσέγγιση της ιστορίας της δυτικής μουσικής στα ελληνικά. Η θεματολογία του πρώτου τόμου καλύπτει την μουσική ιστορία μέχρι τον 16ο αιώνα, ενώ ελπίζουμε ότι σύντομα θα ακολουθήσει και ο -ήδη καθυστερημένος- δεύτερος και τελευταίος τόμος αυτού του έργου.

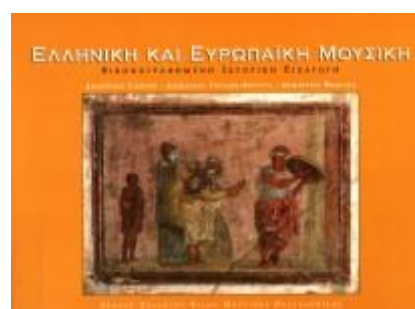
▣ **Machlis, Joseph. Η απόλαυση της μουσικής: εισαγωγή στην τέχνη της διεισδυτικής ακρόασης. Μετάφρ. Δημήτρης Πυργιώτης. Αθήνα: Fagotto, 1996.**

Παρόλο που από τον τίτλο του ήδη συμπεραίνουμε ότι το βιβλίο αυτό δεν είναι μια τυπική ιστορία της μουσικής, η ενσωμάτωσή του σε αυτή τη βιβλιογραφία κρίνεται απαραίτητη, αφού η χρησιμότητά του είναι μοναδική. Άλλωστε η χρονολογική σειρά των περιεχομένων του βιβλίου ταυτίζονται με αυτά μιας ιστορίας της δυτικής μουσικής, από τις απαρχές της μουσικής μέχρι και τις περισσότερες δεκαετίες του 20ού αιώνα (παρόλο που οι συγγραφείς προτείνουν και μια εναλλακτική μη χρονολογική σειρά προσέγγισης του υλικού: ρομαντισμός-κλασικισμός-μεσαιώνας-αναγέννηση-μπαρόκ-20ός αιώνας). Ο Joseph Machlis, ομότιμος καθηγητής στο Κολέγιο του Κουίνς της Ν. Υόρκης, και η Kristine Forney, καθηγήτρια στο Πολιτειακό Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας, κατάφεραν να συνοψίσουν σε αυτήν την έκδοση τα κύρια στοιχεία της καλλιτεχνικής δημιουργίας, διαποτίζοντάς το υλικό τους με την αμεσότητα και τη φρεσκάδα του αμερικανικού πολιτισμού. Κι αυτό επετεύχθη με την καινοτομία (ειδικά για το 1955 που έγινε η πρώτη έκδοση) της προσάρτησης στο βιβλίο δύο ανθολογιών ηχογραφημένου υλικού και μουσικών κειμένων στις οποίες περιέχονται τα έργα που αναλύονται σε αντίστοιχους οδηγούς ακρόασης. Το βιβλίο που επέλεξε να εισάγει στην ελληνική βιβλιογραφία ο εκδοτικός οίκος Fagotto, με τη μεταφραστική και μουσική επιμέλεια του μουσικού Δημήτρη Πυργιώτη, είναι η βέλτιστη επιλογή για την γνωριμία σπουδαστών και φιλόμουσου κοινού με τον κόσμο της μουσικής.

▣ **Ελληνική και ευρωπαϊκή μουσική: εικονογραφημένη ιστορική εισαγωγή. Δημήτριος Γιάννου, Αλεξάνδρα Γουλάκη-Βουτυρά, Δημήτριος Θέμελης. Θεσσαλονίκη: Σύλλογος Φίλων της Μουσικής, 1998.**
REFA 780.9 .ε46 1998

Ουσιαστικά πρόκειται για την πρωτότυπη εικονογράφηση μιας εισαγωγής στην ιστορία, τόσο της ευρωπαϊκής, όσο και της ελληνικής μουσικής, που έχει πραγματοποιηθεί με τη συμβολή τριών γνωστών πανεπιστημιακών καθηγητών. Ο μουσικολόγος Δημήτρης Θέμελης είναι υπεύθυνος για τα κείμενα περί της αρχαίας ελληνικής μουσικής και της βυζαντινής και της δημοτικής παράδοσης. Ο μουσικολόγος Δημήτρης Γιάννου έχει αναλάβει τον τομέα της ευρωπαϊκής μουσικής, όπως αυτή εξελίχθηκε από τους αρχαίους πολιτισμούς μέχρι και τον 20ό αιώνα. Επιπρόσθετα έχει συμβάλει και με το κείμενό του σχετικά με την έντεχνη μουσική στη νεώτερη Ελλάδα. Η αρχαιολόγος Αλεξάνδρα Γουλάκη-Βουτυρά έχει κάνει την

επιλογή και τον σχολιασμό των 150 περίπου -σπάνιων και μη- εικόνων που διανθίζουν τα κείμενα. Και εδώ ακριβώς έγκειται η μοναδικότητα της έκδοσης, αφού σπάνια σε ελληνικές εκδόσεις μπορεί κανείς να συναντήσει έναν τέτοιο εικονογραφικό θησαυρό. Τα λακωνικά κείμενα διακρίνονται ωστόσο για την εγκυρότητα και την περιεκτικότητά τους.

▣ Αθανασιάδης, Δημήτρης. Ιστορία της μουσικής. Θεσσαλονίκη: Μακεδονικό Ωδείο, 2000.

Πρόκειται για μια σύγχρονη έκδοση ιστορίας της μουσικής με εκτεταμένη θεματολογία και πλούσιο περιεχόμενο του θεωρητικού και καθηγητή στο Μακεδονικό Ωδείο

Θεσσαλονίκης Δημήτρη Αθανασιάδη, ο οποίος έχει τροφοδοτήσει την ελληνική μουσική βιβλιογραφία με πολλά εκπαιδευτικά συγγράμματα. Αυτό που την καθιστά ιδιαίτερη είναι η πρόθεση του συγγραφέα, όπως ομολογεί στο εισαγωγικό σημείωμα της έκδοσης, να προσφέρει στην ελληνική βιβλιογραφία μια λεπτομερειακή και τεκμηριωμένη άποψη της ιστορίας του μουσικού πολιτισμού χωρίς να παραγνωρίζει πως η ιστορία του πολιτισμού δεν μπορεί να απαξιώσει την κοινωνική, οικονομική και πολιτική ιστορία. Έτσι, καθόλη την έκταση του κειμένου οι πληροφορίες περί των μουσικών γεγονότων συνδυάζονται με ευρύτατες αναφορές και συσχετίσεις με τα εκάστοτε ιστορικά δρώμενα. Οι υπότιτλοι της έκδοσης είναι, για τον μεν πρώτο τόμο "Από τη μαγεία της ανατολικής πολυχρωμίας ως την επιτήδευση της δυτικής πολυφωνίας" και για τον δε δεύτερο "Από την αισθητική υπερβολή και τον όγκο του μπαρόκ ως τη δομική πολυμορφία και την αφαίρεση της πρωτοπορίας".

▣ Κοκκόρης, Ευάγγελος. Η μουσική και η ιστορία της: μέσα από την ιστορία του ανθρώπου, της επιστήμης και της τέχνης. Αθήνα: Νάκας, c2002.

Ο Ευάγγελος Κοκκόρης, μουσικός, συνθέτης και καλλιτεχνικός διευθυντής του Ωδείου Φίλιππος Νάκας συνέγραψε το βιβλίο του αυτό βασιζόμενος σε σκέψεις του που καταγράφηκαν σε ώρες απολογισμού, όπως χαρακτηριστικά ο ίδιος εξομολογείται στον πρόλογο της έκδοσης. Η ιστορία αυτή, θεματολογικά βαδίζει στα χνάρια προγενέστερων αντίστοιχων έργων, παρόλο που λόγω της πολύ πρόσφατης χρονολογίας έκδοσής της θα μπορούσε να επεκταθεί και στις πιο σύγχρονες μουσικές εξελίξεις, προσφέροντας έτσι κάτι πραγματικά δυσεύρετο για τον έλληνα αναγνώστη. Η ιδιαιτερότητα που εντοπίσαμε στην έκδοση και η οποία της προσδίδει έναν μοναδικό χαρακτήρα ανάμεσα στα βιβλία αυτής της βιβλιογραφίας είναι το ύφος της που διακατέχεται από μια ποιητική χροιά.

▣ Δρακάτου-Καλαντζοπούλου, Μαίρη. Η μουσική και η ιστορία της. Αθήνα: Νικολαΐδης, 2004.

Η συγγραφέας του βιβλίου εργάστηκε επί σειρά ετών ως καθηγήτρια ιστορίας της μουσικής στο Ωδείο της Λίντας Λεούση. Οι σημειώσεις της για το μάθημα αυτό, οι οποίες εμπλουτίζονταν και βελτιώνονταν χρόνο με το χρόνο αποτελούν το υλικό για την παρούσα έκδοση. Πρόκειται για μια φιλότιμη προσπάθεια, που απευθύνεται κυρίως σε σπουδαστές ωδείων, η γλαφυρότητά της όμως, η απλή της γλώσσα και η συνοπτικότητά της καθιστά το βιβλίο κατάλληλο προς ανάγνωση και από τον απλό φιλόμουσο.

▣ **Stehman, Jacques.** Ιστορία της Ευρωπαϊκής μουσικής από τις πηγές της μέχρι τις ημέρες μας. Μετάφρ. Γεώργιος Ν. Δρόσος. Αθήνα: Σ.Ι. Ζαχαρόπουλος, 2004. REFA 780.9 .S8197 .δ85 2004

Μία ακόμη έκδοση της συνεπούς μουσικής σειράς των εκδόσεων Ζαχαρόπουλος. Πρόκειται για τη μετάφραση από τα γαλλικά του έργου του 1964 του βέλγου συνθέτη και μουσικοκριτικού Jacques Stehman (1912-1975). Τη μετάφραση έχει επιμεληθεί ο Γεώργιος Ν. Δρόσος, ενώ μια κατατοπιστική εισαγωγή έχει συγγράψει η καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου Αναστασία Σιώψη. Η ιδιαιτερότητα αυτής της ιστορίας σε σχέση με τις αντίστοιχες της μεταφρασμένες ιστορίες της μουσικής που γράφτηκαν στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα, είναι το προσωπικό στίγμα του συγγραφέα της. Ο Stehman, γνωστός περισσότερο για το συνθετικό του έργο, δίνει και σε αυτό του το πόνημα την πνοή του δημιουργού, εξιστορώντας με ιδιαίτερη εκφραστικότητα και συχνά από τη δική του προσωπική άποψη τα γεγονότα, χωρίς αυτό να συνεπάγεται την καταστρατήγηση της επιστημονικότητας του βιβλίου. Η μουσική εξετάζεται πάντα σε πλήρη συνάρτηση με τη γενική ιστορία της κάθε περιόδου και με τις υπόλοιπες τέχνες. Ο τρόπος αφήγησης και η συνοπτικότητα της έκδοσης μπορεί επίσης να την καταστήσει ένα προσιτό ανάγνωσμα για τους φίλους της μουσικής.

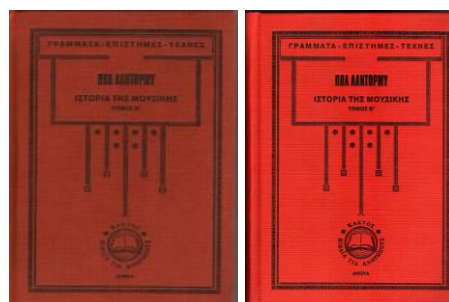
▣ **Κλασική μουσική: εγκυκλοπαιδικό λεξικό/συντακτική ομάδα, Αναστασία Κατοχιανού, Κώστας Τηλιακός, Γιάννης Τσελίκας· συνεργάστηκαν, Θόδωρος Αντωνίου, Άννα Αθανασοπούλου, Γιάννης Βρυζάκης, Elizabeth Karolyi, Αλέξανδρος Μπουντούρης, Θωμάς Ταμβάκος· μια παραγωγή του περιοδικού HiTECH.** Αθήνα: Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη, 2004-2005.

REFA 780.3 .κ6138 2005

Παρόλο τον χαρακτηρισμό "εγκυκλοπαιδικό λεξικό", το βιβλίο αυτό συμπεριλαμβάνεται στην παρούσα βιβλιογραφία, αφού η δομή του βρίσκεται πολύ περισσότερο κοντά σε αυτήν της ιστορίας της μουσικής. Στην πραγματικότητα, η σύγχυση αυτή έχει προκύψει από το γεγονός ότι το υλικό της έκδοσης προέρχεται από μεμονωμένα κείμενα που δημοσιεύτηκαν τα τελευταία χρόνια στα περιοδικά HiTECH και M3 Review. Εκτός από τους τακτικούς αρθρογράφους περί των μουσικών θεμάτων στα περιοδικά αυτά, για τις ανάγκες της παρούσας έκδοσης επιστρατεύτηκαν εκτάκτως και ορισμένοι επιπλέον μουσικοί και μουσικολόγοι. Η αφήγηση της ιστορίας της δυτικής μουσικής, από τον Μεσαίωνα μέχρι και τον 20ό αιώνα, περιλαμβάνει για κάθε εποχή τρία βασικά μέρη: την ιστορία και τη μορφολογία της περιόδου, τις αναφορές στις εξέχουσες προσωπικότητες και την προτεινόμενη δισκογραφία σε CD και DVD και τα μουσικά όργανα. Το υλικό είναι ιδιαίτερος πλούσιος -καλύπτει άλλωστε 850 σελίδες-, ενώ η έκδοση συμπληρώνεται με ένα εκτενές αφιέρωμα στη νεοελληνική μουσική, ίσως το πιο ενημερωμένο που μπορεί κανείς να εντοπίσει στα βιβλία αυτής της βιβλιογραφίας. Περιέχει επίσης το εξίσου εύχρηστο CD-ROM με την ηλεκτρονική έκδοση.

▣ **Landormy, Paul.** Ιστορία της μουσικής. Τόμος Μετάφρ. Σοφία Κ. Σπανούδη. Επιμέλεια Φιλολογική Ομάδα Κάκτου. Αθήνα: Κάκτος, c2006.

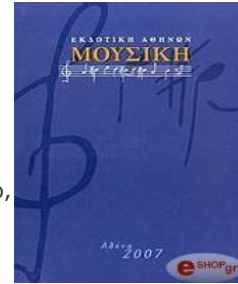

Η τρίτη έκδοση του βιβλίου του πολυγραφότατου γάλλου μουσικολόγου Paul Landormy (1869-1943)) *Histoire de la musique* κυκλοφόρησε το 1923. Το έργο μεταφράστηκε στα ελληνικά από τη Σοφία Σπανούδη και εκδόθηκε για πρώτη φορά από τον Ελευθερουδάκη το 1931, περιλαμβάνοντας δύο επιπλέον κεφάλαια γραμμένα από την ίδια σχετικά με τη βυζαντινή μουσική και τη νεώτερη μουσική της Ελλάδας. 75 χρόνια αργότερα, οι εκδόσεις Κάκτος επανεκδίδουν το ιστορικό αυτό έργο απαλλάσσοντας μέσω της κατάλληλης φιλολογικής επιμέλειας το κείμενο από

τους ετεροχρονισμούς της καθαρεύουσας. Η Βιβλιοθήκη διαθέτει στη συλλογή της τόσο την πρωτότυπη έκδοση στα γαλλικά όσο και τις δύο μεταφρασμένες εκδόσεις στα ελληνικά.

📖 Μουσική. Επιμ. Χριστιάννα Γ. Χριστοπούλου, Μαρία Κούρση. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 2007.

REFA 780 .χ935 2007

Το 1999 η Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια της Εκδοτικής Αθηνών συμπεριέλαβε τον 28ο -και τελευταίο- τόμο αφιερωμένο στη Μουσική, τον Χορό, το Θέατρο και τον Κινηματογράφο. Το 2007 η Εκδοτική Αθηνών και πάλι, απομονώνει από την προαναφερθείσα έκδοση τα λήμματα που αφορούν τη μουσική συγκροτώντας έτσι τον ομώνυμο τόμο. Υπεύθυνος της έκδοσης είναι ο Απόστολος Κώστιος, Καθηγητής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, ενώ η συντακτική ομάδα απαρτίζεται από τους πλέον εξέχοντες καθηγητές, μουσικολόγους και μουσικούς στην Ελλάδα. Καταμαρτυρείται έτσι εκ προοιμίου η επιστημονικότητα που διέπει τις σελίδες του βιβλίου και η οποία το καθιστά ένα πολύ σημαντικό εγχειρίδιο αναφοράς στη μουσικολογική παραγωγή της χώρας.

[Διαβάστε](#) την αναλυτική παρουσίαση του βιβλίου αυτού.

Μαριάννα Αναστασίου
Αθήνα, 29 Ιουνίου 2007